

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

01 березня 2016 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 574/дп-16

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі дисциплінарної палати:

головуючого - Патрюка М.В.,

членів палати: Весельської Т.Ф., Заріцької А.О. (доповідач), Луцюка П.С., Макарчука М.А., Прилипка С.М., Устименко В.Є.,

розглянувши дисциплінарну справу, відкриту стосовно судді Голосіївського районного суду міста Києва Сальникової Наталі Миколаївни за зверненням Жмака А.Г.,

встановила:

У травні, липні 2015 року до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі - Комісія) надійшли звернення Жмака А.Г. щодо поведінки судді Голосіївського районного суду м. Києва Сальникової Н.М. під час розгляду цивільної справи № 752/1847/15 за позовом Жмака А.Г. до Публічного акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» (далі – ПАТ «ВіЕйБі Банк») про порушення банком прав вкладника та про стягнення збитків з банку.

На думку заявника, розглядаючи вказану справу, суддя Сальникова Н.М. порушила свої посадові обов'язки, правила суддівської етики, присягу судді, права людини.

Зокрема, заявник стверджує, що під час підготовки справи до судового розгляду суддя Сальникова Н.М. допустила дії, які викликали у нього сумнів у її об'єктивності та неупередженості і стали підставою для оголошення в судовому засіданні 29 квітня 2015 заяви про відвід судді на підставі статей 20, 23 ЦПК України. Судове засідання 29 квітня 2015 року тривало 21 хвилину 40 секунд. За результатами розгляду заяви про відвід судді було постановлено судові рішення, яким відвід задоволено.

При цьому, суддя Сальникова Н.М. під час оголошення ним заяви неодноразово переривала його, надавала зухвалі коментарі, здійснювала психологічний тиск (чотири рази змушувала його відповідати на одні й ті ж запитання), незаконно влаштувала екзамен з юриспруденції, вимагаючи назвати норму закону, якою він керувався, звертаючись із заявою, а власне роздрукований примірник заяви про відвід судді у судовому засіданні відмовилася приймати. Суддя безпідставно оголошувала йому чотири попередження, переходила на крик.

Також суддя Сальникова Н.М. у судовому засіданні висунула необґрунтовані звинувачення у вчиненні ним кримінальних правопорушень відразу за трьома статтями: 376, 384, 382 КК України, зафіксувавши це в ухвалі суду від 29 квітня 2015 року. Ця ухвала була направлена до прокуратури Голосіївського району міста Києва у цей же день, 29 квітня 2015 року. За результатами розгляду повідомлення судді Сальникової Н.М. прокуратура дійшла висновку, що відомості, надані суддею, не містять достатніх даних, які б свідчили про наявність ознак кримінального правопорушення, що охоплюються поняттям злочину, визначеним статтею 11 КК України, і відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань

не вносились, що також, на думку заявника, свідчить про упередженість судді стосовно до нього.

Заявник вважає, що суддя Сальникова Н.М. проявила зневагу до нього як учасника процесу, порушила свої посадові обов'язки, вимоги статті 8 Кодексу суддівської етики щодо тактовності, ввічливості, витримки й поваги при здійсненні судочинства.

Ураховуючи викладені обставини, заявник просить притягнути суддю Голосіївського районного суду міста Києва Сальникову Н.М. до дисциплінарної відповідальності, направити рекомендацію до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади з підстав порушення присяги.

Рішенням Комісії від 26 листопада 2015 року № 3532/дп-15 стосовно судді Голосіївського районного суду міста Києва Сальникової Н.М. за зверненням Жмака А.Г. відкрито дисциплінарну справу.

У засідання Комісії з'явилася суддя Голосіївського районного суду міста Києва Сальникова Н.М.

Заявник або його представники в засідання не з'явилися, при цьому заявник належним чином був повідомлений про дату та місце засідання Комісії.

Відповідно до пункту 11 статті 95 Закону неявка особи, за зверненням якої відкрито дисциплінарну справу, не перешкоджає її розгляду, тому справа розглядається за відсутності заявника.

Заслухавши доповідача, пояснення судді Сальникової Н.М., дослідивши матеріали дисциплінарної справи, зокрема заслухавши диск, на якому зафіксовано судові засідання від 29 квітня 2015 року, Комісія дійшла висновку про наявність підстав для притягнення судді Сальникової Н.М. до дисциплінарної відповідальності.

Комісією встановлено, що Указом Президента України від 11 березня 2011 року № 281/2011 Сальникову Н.М. було призначено на посаду судді Голосіївського районного суду міста Києва.

03 лютого 2015 року на розгляд судді Сальникової Н.М. надійшла цивільна справа № 752/1847/15 за позовом Жмака А.Г. до ПАТ «ВіЕйБі Банк» про порушення банком прав вкладника та стягнення збитків з банку.

Провадження у справі суддею Сальниковою Н.М. було відкрито ухвалою суду від 13 лютого 2015 року. Справа призначалася до розгляду на 24 березня та 29 квітня 2015 року.

У судовому засіданні 29 квітня 2015 року заявник Жмак А.Г. заявив відвід судді Сальниковій Н.М. посилаючись на те, що провадження у справі було відкрито з порушенням строку, встановленого статтею 122 ЦПК України, учасникам процесу не було направлено ухвалу суду про відкриття провадження у справі, відповідачу не було направлено копію позовної заяви з копіями доданих матеріалів, а у надісланій йому повістці суду зазначено розгляд іншого позову, а саме розгляд заяви про перерахунок пенсії.

Дані обставини заявником було розцінено як упередженість судді до нього як позивача та нездатність нею провести розгляд справи об'єктивно відповідно до вимог закону.

Заявлений відвід Жмака А.Г. головуючому судді Сальниковій Н.М. було задоволено ухвалою суду від 29 квітня 2015 року. Справу повернено до канцелярії суду для передачі справи на розгляд іншому судді.

У зазначеній ухвалі суду, крім задоволення заяви Жмака А.Г. про відвід судді, суддя Сальникова Н.М. вказала, що позивачем Жмаком А.Г. у судовому засіданні здійснювався на неї тиск шляхом надання їй вказівок щодо прийняття процесуального рішення і вчинення або невчинення певних процесуальних дій з метою перешкодити виконанню нею службових обов'язків або добитися ухвалення неправосудного рішення, що свідчить про вчинення позивачем кримінального правопорушення. Суддя ухвалила направити до прокуратури Голосіївського району м. Києва повідомлення про вчинення Жмаком А.Г. у судовому засіданні кримінальних правопорушень за статтями 376, 384, 382 КК України для внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і проведення розслідування.

Із роздруківки журналу судового засідання від 29 квітня 2015 року, копію якого надано на запит Комісії, прослідковується такий хід судового розгляду заяви Жмака А.Г. про відвід судді:

п. 9, 15:25:46 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. оголосила склад суду і роз'яснила право заявляти відвід складу суду;

п. 10, 15:25:52 -позивач Жмак А.Г. заявив відвід судді, оголошує заяву;

п. 11, 15:30:27 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. виголосила «попередження позивачу дотримуватись належної поведінки у судовому засіданні»;

п. 12, 15:33:57 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. «судом роз'яснюється про відсутність матеріально-технічного забезпечення суддів Голосіївського районного суду міста Києва і відсутність правового обов'язку за особисті кошти купувати папір, ремонтувати принтер і заправляти його фарбою. У суді, помічника і секретаря відсутній правовий обов'язок за свої кошти забезпечувати здійснення правосуддя».

п. 13, 15:33:57 - позивач «Жмак А.Г. «Ви не надіслали копію ухвали про відкриття провадження у справі, зазначили завідому неправдиву інформацію в повістці»;

п. 14, 15:35:34 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. «суд роз'яснює, що виготовлення судового виклику і контроль за виконанням цього обов'язку виключно встановлений законом на помічника судді і секретаря судового засідання»;

п. 15, 15:35:34 - позивач Жмак А.Г. «у своєму рішенні напишете»;

п. 16, 15:36:37 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. «попередження про утримання від надання вказівок суду щодо прийняття процесуального рішення та попередження про наслідки ст. 376 КК України»;

п. 17, 15:38:40 - позивач Жмак А.Г. «суд не надав позивачу та відповідачу копію ухвали про відкриття провадження, діє в інтересах відповідача»;

п. 18, 15:39:17 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. «попередження щодо звинувачень головуєчого судді у вчиненні злочину і наслідки кримінальної відповідальності»;

п. 19, 15:40:24 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. «судом з'ясовується у позивача, хто і якою нормою закону надав йому право поводитися зневажливо до суду? Яким законом надано право давати вказівки і порушувати порядок в судовому засіданні?»;

п. 20, 15:40:35 - позивач Жмак А.Г. вказав «Я відповідаю на ваші питання, а не даю вказівки»;

п. 21, 15:40:55 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. виголосила «попередження про недопущення підвищення тону на головуєчого суддю»;

п. 22, 15:41:18 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. «судом з'ясовується, які докази наявні у позивача на підтвердження неупередженості головуєчого судді»;

п. 23, 15:41:31 - позивач Жмак А.Г. сказав: «Мої докази написані в заяві, в мене є сумніви в неупередженості»;

п. 24, 15:42:17 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. відповіла: «судом роз'яснюється, що висловлення образ на адресу головуєчого судді так само є недопустимим і позивач не є компетентним органом для визначення рівня кваліфікації судді»;

п. 25, 15:42:46 - позивач Жмак А.Г. «коли канцелярія віддає справу судді це проблеми суду»;

п. 26, 15:43:28 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. «судом з'ясовується, яким чином значення норм КАСУ обґрунтовує висловлені припущення позивача у заяві про відвід у справі, що розглядається за правилами цивільного судочинства»;

п. 27, 15:44:43 - позивач Жмак А.Г. зазначив, що «там є визначення суду»;

п. 28, 15:45:05 - головуєчий суддя Сальникова Н.М. «судом з'ясовується у позивача, які докази у нього наявні при звинуваченні головуєчого судді у вчиненні свідомо і умисно протиправних дій, з яких причин у позивача вороже налаштоване ставлення до суду»;

п. 29, 15:45:15 - позивач Жмак А.Г. «У мене є сумніви в неупередженості головуєчого судді, я не розбираюся в ієрархії суду»;

Комісія зазначає, що у журналі судового засідання 29 квітня 2015 року не повно зафіксовано судові засідання, що є допустимим, оскільки протокол містить лише основні дані, що стосуються судового засідання, та відображає найбільш істотні етапи судового засідання.

Фіксація судового процесу за допомогою технічного запису забезпечує наявність повних і достовірних даних, пов'язаних з ходом судового засідання, дає змогу об'єктивно та всебічно відобразити подання сторонами доказів, клопотань, заяв, заперечень проти клопотань і доводів учасників судового процесу, надання пояснень, доводів, висловлення міркувань з питань, що виникли в ході судового розгляду.

Прослухавши звукозапис судового засідання 29 квітня 2015 року, Комісія дійшла висновку, що факти, зазначені у зверненні заявника щодо перешкоджання суддею Сальниковою Н.М. оголошення ним заяви про відвід судді, її некоректних коментарів, здійснення тиску, безпідставне звинувачення у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених статтями 376, 384, 382 КК України, знайшли своє підтвердження.

Зокрема, під час проголошення позивачем фрази: «копії ухвали про відкриття провадження у справі учасникам не направлялись», суддя Сальникова Н.М. прокоментувала: «і правильно зробили...», що цілком правомірно викликало обурення позивача.

Порушуючи встановлені статтею 27 ЦПК України права особи, яка бере участь у справі, заявляти клопотання та відводи, суддя Сальникова Н.М. заважала позивачу повністю оголосити заяву про відвід, неодноразово вимагаючи від нього назвати підстави для відводу, передбачені статтею 20 ЦПК України, повідомляла про відсутність матеріально-технічного забезпечення суддів Голосіївського районного суду міста Києва і відсутність правового обов'язку за особисті кошти купувати папір, ремонтувати принтер і заправляти його фарбою, а також про відсутність обов'язку суді, помічника і секретаря за свої кошти забезпечувати здійснення правосуддя, також неодноразово попереджала про належну поведінку позивача в судовому засіданні та про його кримінальну відповідальність.

З інформації, наведеної у листі від 23 червня 2015 року, надісланому Жмаку А.Г. на його звернення до Прокуратури Голосіївського району м. Києва, встановлено, що прокуратурою Голосіївського району міста Києва за результатами розгляду ухвали Голосіївського районного суду міста Києва від 29 квітня 2015 року встановлено, що вона не містить достатніх даних, які б достовірно свідчили про наявність ознак кримінального правопорушення, що охоплюються поняттям злочину, визначеним статтею 11 КК України. Наведені в ухвалі відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань не вносились.

Характеризуючи суддю Голосіївського районного суду м. Києва Сальникову Н.М., в.о. голови Голосіївського районного суду міста Києва Шевченко Т.М. зазначає таке.

Навантаження судді Сальникової Н.М. за 2011-2015 роки порівняно з середнім навантаженням суддів Голосіївського районного суду міста Києва за 2011-2014 роки є досить низьким, зокрема суддя Сальникова Н.М. розглядає справи та матеріали з невисоким коефіцієнтом складності.

За період роботи Сальникової Н.М. на посаді судді Голосіївського районного суду міста Києва мають місце факти умисного і систематичного ігнорування трудового розпорядку роботи суду.

Рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України № 1585/дп-13 від 23 травня 2013 року до судді Сальникової Н.М. застосовано дисциплінарне стягнення у виді догани за несумлінне виконання своїх обов'язків щодо відправлення правосуддя.

Рішенням Комісії № 3609/дп-15 від 01 грудня 2015 року до судді Голосіївського районного суду міста Києва Сальникової Н.М. застосовано дисциплінарне стягнення у виді догани.

На час перевірки у Комісії на розгляді перебувало 18 скарг (заяв) щодо поведінки судді Сальникової Н.М.

У письмових поясненнях, наданих Комісії, суддя Сальникова Н.М. зазначала, що вона здійснювала ведення судового процесу і відповідно розгляд конкретної справи, виходячи з гарантованої та забезпеченої їй як судді Конституцією України свободи неупередженого

вирішення судових справ відповідно до її внутрішнього переконання, що ґрунтується на вимогах закону. На її думку, всі інкриміновані їй скаргником порушення є лише голослівним намаганням привернути до себе увагу і уникнути кримінальної відповідальності, до якої останній повинен бути притягнений за поданою нею відповідною заявою до прокуратури.

В особистих поясненнях суддя Сальникова Н.М., посилаючись як на норми чинного законодавства України, зокрема Конституцію України, ЦПК України, так і на практику Європейського суду зазначила, що нікому не дозволено втручатися у здійснення правосуддя, впливати на суд або суддю у будь-який спосіб, виявляти неповагу до суду чи суддів. Під час розгляду справи за позовом Жмака А.Г. вона вживала необхідних заходів для об'єктивного з'ясування обставин справи, забезпечення безсторонності та об'єктивності суду, дотримання послідовності і порядку вчинення процесуальних дій, здійснення учасником цивільного процесу його процесуального права, оскільки сам позивач вів себе агресивно та некоректно стосовно неї як судді та вчиняв дії, за які відповідно до статей 376, 384, 382 КК України настає кримінальна відповідальність. Проте, на її думку, працівники прокуратури неналежним чином виконують свої обов'язки.

Крім того, суддя Сальникова Н.М. вказала, що вона не погоджується з висновками доповідача за результатами проведення перевірки звернення Жмака А.Г., а також не погоджується з характеристикою, яку було надано в.о. голови Голосіївського районного суду міста Києва стосовно неї, і довідкою про її навантаження. Суддя Сальникова Н.М. повідомила, що із вказаною характеристикою її ознайомлено не було, до того ж збори суддів не підтримали негативну характеристику, складену стосовно неї головою суду. Також нею було розглянуто більшу кількість справ, ніж це зазначено у довідці про її навантаження, наданій на запит доповідача. Справи, які вона розглядає, є різної складності, до того ж відсоток скасованих вищою інстанцією ухвалених нею судових рішень дуже низький. Нею особисто було подано до Комісії іншу довідку про її навантаження, у якій вказано більшу кількість розглянутих справ.

Однак на пропозицію доповідача надати письмові підтвердження наведеного нею суддя Сальниковою Н.М. пояснила, що у неї в наявності є тільки зроблений за допомогою телефону відеозапис зборів суддів Голосіївського районного суду міста Києва, на яких обговорювалася її характеристика, протоколу зборів суддів у неї немає, довідки про її навантаження також немає і вона не пам'ятає, коли і куди нею надавалася вказана довідка.

Статтею 8 Кодексу суддівської етики, затвердженого рішенням XI з'їзду суддів України, встановлено, що суддя повинен здійснювати судочинство в межах і порядку, визначених процесуальним законом, демонструючи при цьому тактовність, ввічливість, витримку й повагу до учасників судового процесу та інших осіб.

Крім того, Кодексом суддівської етики встановлено, що суддя повинен бути прикладом неухильного дотримання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду, докладати всіх зусиль до того, щоб на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини його поведінка була бездоганною.

Відповідно до статті 160 ЦПК України під час одноособового розгляду справи в суді першої інстанції головуючим є суддя, який розглядає справу. Головуючий керує ходом судового засідання, забезпечує додержання послідовності і порядку вчинення процесуальних дій, здійснення учасниками цивільного процесу їх процесуальних прав і виконання ними обов'язків, спрямовує судовий розгляд на забезпечення повного, всебічного та об'єктивного з'ясування обставин справи, усуваючи із судового розгляду все, що не має істотного значення для вирішення справи.

Комісія вважає встановленим, що суддею Сальниковою Н.М. під час розгляду справи за позовом Жмака А.Г. не було належно виконано вимог статті 160 ЦПК України, порушено вимоги Кодексу суддівської етики та статті 55 Закону України «Про судоустрій і статус

суддів» про вирішення судової справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства, правил суддівської етики, виявлення поваги до учасників процесу.

При цьому Комісія відзначає, що під час перевірки звернень та у засіданні Комісії, зокрема при прослуховуванні звукозапису судового засідання, було з'ясовано, що позивач Жмак А.Г. у судовому засіданні поводить себе належно і не виявляв дій, про які заявляла суддя Сальникова Н.М.

Результати проведеної перевірки та розгляду справи свідчать про неналежне виконання суддею Сальниковою Н.М. покладених на неї професійних обов'язків унаслідок систематичного порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя.

Відповідно до пункту 3 частини 1 статті 92 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження з підстав систематичного або грубого одноразового порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя, зокрема прояв неповаги під час здійснення судочинства до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу.

Обираючи вид дисциплінарного стягнення стосовно судді Сальникової Н.М., Комісія враховує характеристику судді Сальникової Н.М. і те, що до дисциплінарної відповідальності суддя вже раніше притягувалася.

Керуючись статтями 92-95 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Комісія у складі дисциплінарної палати

вирішила:

притягнути до дисциплінарної відповідальності суддю Голосіївського районного суду міста Києва Сальникову Наталю Миколаївну.

Застосувати до судді Голосіївського районного суду міста Києва Сальникової Наталі Миколаївни дисциплінарне стягнення у виді суворої догани - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом трьох місяців.

Рішення Комісії про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності може бути оскаржено до Вищої ради юстиції або до суду в порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України, не пізніше одного місяця з дня вручення їй чи отримання нею поштою копії рішення.

Скарга до Вищої ради юстиції подається суддею через Вищу кваліфікаційну комісію суддів України.

Головуючий

М.В. Патрюк

Члени палати:

Т.Ф. Весельська

П.С. Луцук

М.А. Макаrchук

С.М. Прилипко

В.Є. Устименко